

Latweeschu Nwises.

Nr. 18. Zettortdeenâ 6tâ Mai 1843.

• Diwi ganni.

(Stahstis)

Turki wezzôs laifôs bija breefmiga un bailiga tauta kristiteem zilwekeem. Kad tolak' gribbeja behrnus itt labbi eebaidiht, tad tik waijadseja fazzigt: „Turks nah!“ Tas stahstis, fo patlabban tē lassitajeem preekschâ likkim, arr wehl irr no wezzeem laifeem. To reis pahr Turku-semmi walbija warrens un bihjajams sultans jeb keisers, Amuraht tas ohtrais. Tas leelu karu turreja ar Albaneseru semmes walbineeku, kas ar Ungaru kehniu kôhpâ winnam pretti turrejahs. Vehdigi nu schis sultans dij apnehmees tam drohscham Albanesera walbineekam ar leelu spehku fleppen usbrukt; tadehl winsch sewim par drohschu zeltu ismekleja tohs klintainus kalnus, kas us rohbeschu bija. Pa scheem klints kalneem atraddahs mas, mas eedsihwotaji un tee paschi, kas wehl tur bij, bija tohs eenaidneekus eeraudsidami, eewilfuschees dsittakâs kalnu allâs mahjoht. Tikkai kahdi mescha-swehri ween teem tē bija redsami, kas tihri kâ brihnojahs par tahdu pullu weesu un brihscham stahjahs preekschâ, itt kâ apdohmadami, woi scheem zeltu doht, woi ne. Sultans ar farweem laudim par to lohti brihnojahs; bet us weenreis tas eeraudsija diwus gamma puisenus, kas preeksch winneem islikkâhs itt kâ tee weenigi scha tukfnescha eedsihwotaji no zilweku puffes. Abbi tee puiseni bija skaisi no auguma un pehz sawas semmes mohdes raibi apgehrbuschees. Tee paschi tâ kâ dsittâs dohmâs buhdami skattijahs pehz ehrgla, kas teem apkahrt liddoja, tâ, ka nemas ne manniya to atnahkdamu karraspehku.

Us sultana dohtu sihmi wihs karraspehks apstahjahs; pats sultans un winna dehl, prinzijs Mahomed apturreja sawus sirgus un nehmahs

luhkoht us teem jauneem kalna-eedsihwotajeem. Weenam no teem puiseneem bij uswilka stohpa rohkâ un tas patlabban taifjahs to apkahrt lidbodamu putnu-kehniu semmē schaut. Winnu drohscha un besbailiga buhschana tam sultanam lohti patikke, un tas sawam dehlam pakluffu peesauze: „Tik teescham, kâ Allah (Deewô) dsihwo, tee nebehdigi behrni schkeet to spahrnainu tukfnescha leelkungu sawâ warrâ dabbuht!“

Prinzijs atbildeja: „Tas libdinadams leelskungs gan mas fo leekahs rehlinah par sawa jauna prettineeka wahju spehka. To reds, kâ winsch lepni ar sawu laupijumu usnemim atkal sawu zeltu.“ „Kad es ta jauna gehgera mudribu labbi apfkattu, tad mas tizzu, ka winsch tam ehrglim pakauf aiseet us sawu perrekli,“ tâ sultans dehlam atbildeja, kad winsch ta jauna sehna buhschanu bij labbi apluhkojis un wehrâ lizzis.

Paschâ tanni azzumirkli tas gehgeris laide sawu bultu skreet, ka tas ehrglis spahrbidamees ar wissu jehru, fo naggôs bija sakehris, semmē nahze, ar bultu paschâ krukst eewainohts. „Labbi trahpihts!“ tâ sultans isfauze us to uswarretaju rahdidams, kas taggad to spahrnainu laupitaju apluhkoja ar uswarretaja preeku un lihgsnibu. Tam pretti us wiina beedra gihmi ne warreja wihs tahdu lihgsnibu redseht; tas pazehle to affinainu un mirdamu jehru augschâ, to speede pee krukst un schelodams apluhkoja.

„Tik teescham, ka mannam tehnam bija wahrds Mahomed,“ fazzija sultans, „tik teescham tas puisens par to, ka scho putnu uswarrejis, irr lepnahs, ne kâ meh par to, ka uswarrejam to zeetu pilfatu Warna, fur Ungaru kehniu pahrspehjam. Ir par to laimigu kaufchanohs pee Rossowa, fur prettineekus us behgschanu peespeedam, ne warrejam tâ lihgsmotees.“

„Winna beedris israhdahs pawiffam zittads no dabbas,“ tà prinzijs fazzija, „jo winsch raub par to neeka jehru. Winni, teescham naw brahli.“

„Winnu feijas lohti lihdsinajahs,“ sultans at-bildeja, „no auguma un leeluma arri winni abbi weenadi. Jhfi fakkoht, winni weens ohtram tà lihdsigi, kà ebna tam wihram, kas speegelt sewi apluhko; bet, sinnam, winnu dabba gan ne leekahs weenada buht. Winnu istureschanahs man patihk un es dohmaju winnus abbus fawu islassitu jauneku pulkà eeskaitiht. Deenàs no teem warr labbi gwarditikt. Pehz scheem wahrdeem sultans speede fawam sirgam peeschus fahnds, jahje teem puiseneem klahk un fahze tà runnaht: „Behrni! es esinu us juns noluhkojes un juhs man labbi patihkat; fakkeet jel, woi juns ne patihk no teem nejaukeem klints kalneem un no scha breefiniga tuknescha atstahtees un ta flaweta sultana Amurahka pulkam lihds eet?“

Schee mihligi wahrdi abbeem puiseneem ne patikke. Tas ehrgla schahwejs nosarke no preeka un apskattija to sultanu un winna apbrunnotu karrapulku brihnodamees un tà kà arri druzjin bihdamees; bet winna lehnakajs brahlijs, kas wehl arween to affinainu jehru rohka turreja, tas us to karraspehku tapat kà us paschu sultanu usskattijahs tà, kà us zittu kahdu bracka-leetu, par to arri sultanam bij brihnum.

„Nu manni mihli, skaisi puischi,“ tà sultans wehl runnaja, „kà nu buhs, woi gribbeet man lihds nahkt? Dauds no manneem leelmanneem irr zehluschees no tabdas paschas kahrtas kà juhs; jo es gohdu dohdu teem, kas tik to proht pelniht un ne wiss teem, kas tik ween irr no augsta dsimmuma.“

„Austruma-semmes waldineeks, es gibbu palikt par karrawihru, es eeschu juns lihds!“ tà tas ehrgla gehgeris atbildeja. „Nahz brahl' lihds, nahz mihlajs Demetrius, lai tas neleetigs jehrs tè pat paleek; nahz, eesim lihds tam slawenam sultanam Amurahtam.“

„Nè, muhscham, Konstantin! nè, muhscham es to ne darrischu! Es esinu krisihts zilweks

un nekad tam netizzigam sultanam ne eeschu lihds winna netaisnà karrà!“

„Ko tu, wehrgs, runna?“ isfauze prinzijs Mahomed, „woi tu drihkti fawu behrna balsi tà pazelt prett fawu waldineeku?“

„Dohdees meerà!“ fazzija sultans, „tu effi par karsts mans dehls. Man patihk ta schahs semmes jaunekla firde dohmas dsirdeht. Runna, Demetrius, es taws waldineeks tew to pazlauju.“

Preeksch schi jauna ganna bij ta dohta walka tik pat kà nedohta; winsch to neko ne rehkinaja; winsch nehmahs fawu brahli ar scheem wahrdeem pahrrunnaht: „Konstantin, mihlajs Konstantin! ne laujees tam spihgulodamam spohschunam sewi apmahniht, ne eij tam netizzigam sultanam lihds karrà. Dohma us fawu Pestitaju, us fawu mahli un us fawu kluffu kalnadsihwi. Ak, dohma us ta ehrgla nelaimi un ne gabhees pats tihschi arri tahdà paschà pohstà.“

„Arri tam jehram wajadseja mirt,“ fazzija sultans, fawas dusinas un fawu nepatisschannu prett winnu sawalbidams. To zilweku liktens irr tai laimes-likkuma gramatà rakstihk un ta gals jagaida tapat tam karrawihram, kà arri tam semneekam; jo noliktà stundà tas nahwes engelis aiswadda weenu tapat kà ohru. Es juhs abbus suhtischu us Adrianopeles pilfatu, tur to karrastunsi labbi eemahzitees; tur juhs drihs aismirsi-feet fawu nabbagu buhdinu un fawu kristigu mahnu-tizzibu; juhs ar preeku usneimfeet muhsfu swehtu tizzibu un palikfeet teizami karrawihri.

„Ak warrenajs sultan, gan teefa, juhs warreet manni suhtihk us Adrianopeli,“ tà Demetrius atkal runnaja, „bet juhs ne warreet manni peespeest no sawas tizzibas atstahtees un par juhsu kalpu palikt.“

„To drihs dabbusim!“ fazzija prinzijs Mahomed, dusnigi smeedamees, „paklausischana ismahza paschu stuhrgalwi.“

Zaunajs Greekeris atbildeja ar tahdu paschu drohschu balsi: „Juhhs warreet manni par wehrgu pataisihk, bet ne par fawu kalpu woi karrawihru. Labbak lai mirstu, ne kà sewi juns par kalpu nodohdohs.“

„Nu nu, tu traffgawigajš puika,“ sultans fazzija smeedamees, „leez fawus wahrduš lab-laki wehrâ. Virmak tewi usškattijam par jehru, bet tu pateesi effi wilkam lihdsigaks, ne kâ tam lehnain lohpyam. Sawalbi fawu nebehdigu prah-tu un taisees man lihds nahkt; jo es ne sinnu zittu likkumu kâ fawu gribbeschanu.“

„Warrenajš Sultan! jumš gan irr ta warra, bet ne ta teesa un walka us to,“ tã nu jauneklš isfauze. Winsch mettehš zellõs, falikke rohkas kohpã un ar pasemmigu balfi luhdsahš: „Upschehlojee-tees par mannu mahti; ne raujeet manni proh-jam no mannas kalnu-buhdinas; juhs man effat dewuschi walku iswehletees, woi tẽ palikt, woi lihds eet: ak ne atraujeet fawu wahrdu un lau-jeet man tẽpat palikt un kluffu dsihwoht.“

Tee wahrdi, ka winsch us sultana gohda-wahrdu atfauzahš, ne gahje wehjá; jo winsch gan palikke ustizzigš pee sawa wahrda, kad leela gohda-kahriba pulkã ne jauzehs. Tadeht nu winsch Demetrium ar lehnu balfi prassija: „woi tam tehwischka tik dahrga effoht?“

„Wairak, ne kâ patre dsihwiba!“ tã atbildeja skanni tas zellõs ismettees luhdsejs. „Es esmu peedsimnis tur winnã klints eeleijã, tanni sem-mã buhdinã, furras duhmi tur kohku-galleem pahri zellahš. Kad es scho tehwischku atstahju, tad man laiks paleef garfch, kamehr es atkal fa-was mahtes balfi dsirdu, kas mannahm aufim mihligaki skann, ne kâ lagsdigallu dseefnas; un kad mans darbs irr padarrihtš, tad flawesju fawu wissu-warrenu radditaju un usturretaju, un gullu meerigi, kamehr putnu dseefnas manni atkal mohdina, fawu melbiju teem lihds wilkt. Ak, kad juhs muhs us fawu semmi aisweddeet, tad manna mahte mirš no behdahm un preeku-bahš tai semmigã buhdinã wairš ne kad ne at-skanehs!“

„Tew buhs palikt mahjãš, fawai mahtei firbi preezinahkt,“ tã nu sultans fazzija ar lehna-ku balfi, „es ne gribbu fawu warru us to walkoht, ka es juhs nabbadsibã un nelaimẽ gruhfchu.“

„Augsts sultan! es jumš pateizu,“ tã Deme-trius fazzija, „bet kâ nu buhs ar mannu brahli Konstantinu? Manna dwehsele dsihwo winna

firbi un par wissu to winsch irr mahtes lutteklš. Es ne warru meerigi dsihwoht, kad mans behr-nibas beedris man truhkt. Ak ne atraujeet win-nu mannim! ne nemmeet winnu few lihds!“

Schi brahta mihlestiba sultana firbi ne mas ne aisklustinaja tã, kã ta mihlestiba us fawu teh-wischku, ko Demetrius tam tik skaidri bij preek-schã lizzis. Amurahtš bij no dsittas Turku ziltš, kas no brahtu mihlestibas neko ne sinnaja un kas fawu gribbi peepilbidams, bes kahda apdohma sawa klahtakaja raddineeka affini isleheje. Ta-deht winsch pahr to brahligu faiti, ar ko Deme-trius firbš pee sawa brahta bij peeseeta, neko ne behdaja. Bet kluffu dsihwi winsch gan sinnaja zeeniht; jo patš jaw weenreis bij atkahpees no waldischanas gruhthahm un Turku klosteri meeru meklejis; bet ilgi tur ne palizzis, jo gohda-kahriba winnu atkal us waldischanas-krehflu un us kaufchanahš-lauku atkal atpakat aizinaja. — Tadeht winsch nu ar siwru balfi Demetrium at-bildeja: „Tawš brahlis jaw irr fawu dsihwes-kahrtu sewim iswehlejis; es tawš waldbneekš esmu tew wehlejis sawã sliktã tehwischka palikt; paleez ar to meerã!“

Konstantinsch nu fazzija: „kã tad, warrenajš sultan! es jaw gribbu karrã-wihrs palikt; es gribbu tew lihds eet! Nudeen, schi deena man irr laimiga deena!“

Pee scheem wahrdeem Demetrius usleheje aug-schã, apkehrahš brahtam ap kaku un brehze ar gauschi schelodamu balfi: „Konstantin, mans mihlajš brahl, Konstantin, ne atstahj manni! Woi mehš ne effam abbi weenã stundã dsimmu-schi? Woi ne effam weenabi Deewu luhgusch, tohs paschus pahtarus mahzijuschees, tahš pa-schas dseefnas dseedajusch, tohs paschus loh-pus gannijusch un behrnibã wiffas spehles kohpã spehlejuschi? Ak Konstantin, atsaffi sawam neprahtigam padohmam! Ne atstahj, ak ne at-stahj manni, Konstantin!“

„Nu jaukajš sehns!“ sultans fazzija, „kad tu to nezeenigu ganna-dsihwi wairak zeeni, ne kã mannu schelastibu, tad tak jel ne mohzees fawu gudraku brahli no gohda-zelka noturreht.“

(Turplittam wairak.)

Teefas flubdinafchanas.

No Warribes pagasta teefas tohp wiffi tee, kam lahbas taisnas parradu praffifchanas buhtu, pee ta fainneeka Kalna Jahna, par kurra mantu inventariuma-truhkuma un magasihnes parradu dehl konkurse spreesta, usaizinati, 8 neddelu starpâ pee schihs pagasta teefas peeteiktees, jo wehlat neweenu wairs ne klaufihs. Warribes pagasta teefa, 17tâ April 1843.

(T. S.) Janne Seglin, pagasta wezzakajs.
(Nr. 15.) F. Müller, pagasta teefas ffrihweris.

No Krohna Auremuifchas pagasta teefas tohp wiffi tee, kam lahbas taisnas praffifchanas pee teem Auresmuifchas fainneekem Matschmurneeka Kahrka Mikkelsohna, Tihlu Kahrka Herrmanna, teem Aushumuischas fainneekem Rohme Unfcha Skultinga, Rohme Sanderâ Bajara un ta Zimmeresmuifchas fainneeka Vittula Janna Gintera buhtu, pah kurru mantahn parradu un nespehziabas dehl konkurse spreesta, usaizinati, pee saudefchanas sawas teefas lihds 24tu Jubli f. g. pee schihs pagasta teefas peeteiktees un noliktâ terminâ sanahkt. Auresmuifchas Krohna pagasta teefa, tai 24tâ April 1843.

(T. S.) Kahrk Blumberg, pagasta teefas wezz.
(Nr. 176.) Joh. Fr. Karaufe, pagasta teefas ffrihw.

Wiffi tee, kam lahbas taisnas parradu praffifchanas buhtu pee tahs atstahdas mantas ta nomirruscha Waltakes meschafarga Skalku Krista, par kurru parradu dehl konkurse nospreesta, tohp usaizinati, lihds 7tu Jubli f. g. pee schihs pagasta teefas peeteiktees, jo wehlat neweenu wairs ne klaufihs. Klobster Aisputtes pagasta teefa, Waltakes muifchâ, tai 5tâ April 1843.

(Nr. 63.) ††† Wanschen Ernst, peefehbetais.
Fr. Grening, pagasta teefas ffrihweris.

Sinna par jaunu grahmatu.

Pee J. W. Steffenhagen un dehla Zelgawâ warr dabhuht pirkt:

K r e e w u

A b e z e

un

l a s s i f c h a n a s : g r a h m a t a

p r e e k s c h

L a t w e e f c h e e m.

Maksa eeseeta 50 kap. subd., bes wahka 40 kap. subd.

Maudas, labbibas un prezzu tirguš us plazzi. Rihgâ, tanni 5tâ Mai 1843.

	Sudraba			Sudraba	
	Rb.	Kp.		Rb.	Kp.
I jaunš dahlderis	1	33	I pohds kannepu	1	—
I puhrs rudsu	1	27	I — linnu labbakas surtes — —	1	80
I — kweeschu	2	—	I — — sliktakas surtes — —	1	60
I — meeschu	1	—	I — tabaka	—	65
I — meeschu = putraimu — —	1	50	I — dselses	—	75
I — ausu	—	75	I — sweesta	2	30
I — kweeschu = miltu	2	50	I nuzza filku, preeschu muzza — —	7	—
I — bihdeletu rudsu = miltu — —	1	80	I — — wihschnu nuzza — —	7	25
I — rupju rudsu = miltu — —	1	25	I — farkanas fahls	7	—
I — firnu	1	50	I — rupjas leddainas fahls — —	6	—
I — linnu = sehklas	2	50	I — rupjas baltas fahls — —	4	10
I — kannepu = sehklas	1	50	I — smalkas fahls	4	—
I — kimmennu	5	—			

W r i h w d r i e k e h t.

No juhmallas gubernementu augstas walbischanas puffed: jensora weeta: professor Dr. G. Paucker.
No. 156.